

פרק רביעי – 'ולד חטאת'

'ואינה עושה תמורה'. בטעם הדבר שחטאות המתות אינן עושות תמורה, פרש"י (במעילה י:): לפי שאינן קדושות לא קדושת מזבח ולא קדושת דמים, הלכך לא אלימא קדושתן ליתפס באחרים. וכן כתב בשיטמ"ק כאן, שכיון ש'למיתה אזלא – פרחא קדושה מינה'.

(נראה שמה שכתב כאן רבנו גרשום 'אלא קדושת דמים' טעות הדפוס היא, וצ"ל 'ולא קדושת דמים', וכמו שכתב ר"ג במעילה שם).

בספר מקדש דוד (קו"א א) יצא לדון לפי זה שכמו כן ולדן של חטאות המתות לא תחול עליהן קדושה, וזאת לפי מה שהוכיח (מבכורות טז) שיותר קל להיתפס קדושה על התמורה מעל הולד, וא"כ אם על התמורה אינה נתפסת כל שכן ולדן.

ואולם בקהלות יעקב (י) כתב להוכיח מהמשנה (לעיל כ) ומהרמב"ם (ד, ב) שולד תמורת חטאת או ולד ולדה דינם במיתה. וצדד לפרש שאמנם ולד הולד אין נתפסת בו קדושה מכח אמו, אך מכח אם אמו שהיא חטאת גמורה נתקדש לחול עליו דין מיתה, שבכלל ההלכה שכל ולדות וולדי ולדות של החטאת דינן במיתה.

ע"ע במקד"ד ובקה"י שם שצדדו טעמים נוספים שאין עושים תמורה; לפי שאינו בעלים על חטאות המתות, או מפני שאסורים באכילה הריהם כבהמה טמאה, כדרך שאמרו לעיל יז.

דף כב

רישא פסיקא ליה. ע' להלן כה:

'אמר ריש לקיש: חטאת שעברה שנתה רואין אותה כאילו עומדת בבית הקברות ורועה' – נקט לשון זו [ולא בקיצור 'רועה'], לבאר שאינה כחטאת דחוויה או חטאת שאבדה והפריש אחרת, אלא כאילו אין יכול להגיע אליה לפי שעומדת בבית הקברות ולכך הפריש אחרת ונתכפר בה, שכיון שאינה אבודה אין דינה במיתה, והריהו כמפריש שתי חטאות לאחריות שמתכפר באחת והשניה רועה [שמכך שהמתין לה עד שעברה שנתה הרי מוכח שלעולם לא היה בדעתו להקריבה, ודומה למפריש שתי חטאות לאחריות.

מקדש דוד] (עפ"י שיטה מקובצת; תוס' פסחים צז. וע"ע בחדושי הנצי"ב).

במקדש דוד (קו"א ג, א) העיר לפי זה מהמבואר בסמוך שאם עברה שנתה ואבדה – מתה, והלא במפריש שתי חטאות לאחריות כתבו התוס' (בפסחים צז): שהשניה תרעה אפילו נאבדה אח"כ, כי תחילת הפרשתן לא היתה להיקרב וא"כ מאי שנא עברה שנתה שיש בה חילוק אם אבדה אם לאו.

וקושייתו זו נכונה לפי מה שהבין בשיטמ"ק [וכך הביא בשמו] שמשוה אותה ממש למפריש שתיים לאחריות, וכמו שכתב שמכך שהמתין מוכח שלא היה בדעתו להקריבה והרי תחילת הפרשתו לאחריות, אבל בשיטמ"ק אין זכר לכך וי"ל שרק בסוף הדין הריהו כמפריש לאחריות ולא שדומה לו בעצם.

'אלא אמר רבא הכי קתני, עברה שנתה ואבדה או אבדה ונמצאת בעלת מום' – לא אמר 'חסורי מחסרא', שאין כאן חסרון דברים אלא לשון 'ואבדה' של התנא מתיחס אלפניו ולאחריו, כאילו היה כתוב פעמיים (עפ"י שיטמ"ק).

ע' בהגהות הגר"א שנתן טעם לכך ששונה אבידה באמצע [ולדבריו יצא לכאורה שאינה מתה אלא כשהוממה לאחר שנאבדה, לפרש"י. וע' זבח תודה מעילה י]. ולפי השיטמ"ק אין צורך לכך, כי בדוקא נקט אבדה באמצע כדי שיעלה לכאן ולכאן. ונמצא כזאת הרבה בדרו"ל ובראשונים, שתיבה אחת משמשת לשעבר ולהבא כאילו היתה כתובה פעמים, וכן כתבו מפרשים בלשון הכתוב. ראה דוגמאות רבות ביוסף דעת יומא נב.

(ע"ב) 'אבודה ממנו ולא מרועה לא היא אבודה, וכל שכן אבודה מרועה ולא אבודה ממנו'. ואם תאמר: אם אינה אבודה ממנו, מדוע הפריש קרבן אחר? ונראה דנפקא מינה כשהיתה אבודה מן הרועה מן הלילה ולא מן הבעלים, ולמחרת אבודה מן הבעלים והפריש קרבן אחר; אם אבודה מרועה נחשבת אבודה – הרי תחילת אבידתה בלילה ואינה נחשבת אבודה, אבל עתה שאבודת הרועה אינה 'אבודה', א"כ כשהתחילה האבידה מהבעלים היתה אבידת יום ותמות (שפת אמת).

בעיקר הקושיא י"ל שהפריש חטאת אחרת לאחריות שמא תאבד וכד'. וכדרך שכתבו התוס' במעילה (י. ד"ה רישא) באופן שאבדה ומצאה ואח"כ הפריש אחר, הגם שהיא לפניו. [ולגוף הנפקותא שכתב השפ"א, יש מקום לומר שאפילו אם היה הדין אבודה מרועה היא אבודה, באופן הנזכר שנאבדה מרועה בלילה ומבעילה ביום נחשבת 'אבודת יום', כי עיקר הטעם שהולכים אחר תחילת האבידה הוא משום שאז היא עיקר האבידה (כלשון הגמרא), אכן באופן שנודע לו ביום על כך שנאבדה מהלילה, י"ל שעיקר האבידה היא ביום. וכן כשביום הוסיפה להאבד מהבעלים י"ל שאבודת יום היא].

'...ורבי יוחנן אמר: אחורי הדלת. איבעיא להו היכי קאמר, אחורי הדלת הוא דליכא דקא חזי לה אבל אבראי דאיכא דחזי לה לא היא אבודה'. לפרש"י הספק הוא שמא חולק רבי יוחנן על רבי אושעיא בנתערבה בעדרו וסובר שאינה נחשבת אבודה. ואילו מדברי הרמב"ם (פסוה"מ ד, יג, ו, ט וכו"מ) מבואר שהספק הוא שמא אינה נחשבת אבודה כי יש אדם שרואה אותה בשעת כפרה [אבל בנתערבה אין חולק על כך שנחשבת אבודה].

'איכא דאמרי לעולם אליבא דרבי, כי קמיבעיא ליה כגון שקיבל דמה בשתי כוסות ואבד אחד מהן, ואליבא דמאן דאמר כוס עושה חבירו דחוי לא תיבעי לך, כי תיבעי לך אליבא דמ"ד כוס עושה חבירו שיריים, ה"מ היכא דאיתנהו לתרוייהו...'. לפרש"י הספק הוא לענין פסול הזבח; האם כוס שאבדה פוסל את החטאת מפני שהדם שאבד דחוי והרי כאן אבוד עם ריעותא נוספת וא"כ חל עליה דין 'נתכפרו בעליה' ונפסל הדם, והואיל וא"א שקרבן אחד מקצתו חטאת כשרה ומקצתו מחטאות המתות – הלכך כולו פסול (עחז"א לה, ה), או שמא לא נדחה והרי כאן 'אבוד' ללא ריעותא הלכך לא נפסל. ולמאן דאמר כוס עושה חבירו דחוי – ודאי פסולה. [ולסברת התוס' בסוגיא שריבוי ריעותות מעליותא הוא, למנוע דין מיתה – נראה לפרש להפך: אם דחוי הוא – ודאי אין כאן דין חטאות המתות, ואם שיריים – ספק. חזו"א שם].

ואולם מרבנו גרשום משמע שודאי החטאת לא נפסלת בכך שאבדה הכוס, והספק אינו אלא לגבי הדם שאבד, האם האיבוד עושה את הכוס דחוי ואם נמצאת אח"כ תישפך לאמה, אם לאו. וכן פירש הר"י בשיטה מקובצת (וע"ע מקדש דוד לג, ב).

לפי"ז יש לפרש שאין הספק מענין חטאות המתות, אלא בנידון 'אבוד'; האם האיבוד עושה ריעותא בדם להיותו דחוי כשם שעושה ריעותא בחטאת לדונה במיתה, אם לאו. ולפי זה הספק אינו רק בחטאת אלא בכל הזבחים. ולפירושו זה אין צריך לחדש שגם לרבי יש סברא לחלק בין אבידה גרידא לאבידה עם ריעותא נוספת, משא"כ לפרש"י על כרחונו לומר שגם לרבי יש חילוק.

אך יתכן לפרש שהספק הוא האם חל דין 'נתכפרו בעליה' לגבי הדם שאבד, ונפסל כדין חטאת שמתו בעליה [אבל שאר הקרבן כשר], אם לאו.

[כפי ההסבר האחרון צדד החזו"א לפרש מדנפשיה, ולא הזכיר מהשיטמ"ק ור"ג. ויש להעיר כאן על מה שמצינו להגאון חזו"א ז"ל בכמה וכמה מקומות, שכתב לפרש סוגיא או להקשות דבר, ולא העיר שכבר הראשונים, לעתים באותה סוגיא עצמה, העירו אותם דברים או כתבו הפכם. ובודאי לא נעלמו ממנו דבריהם אלא מסיבה שהיתה עמו לא הזכירם. וצריך תלמוד. הגה כמה מהמקומות שליקטה חכתי מדבריו הקד':

חזו"א מעשרות ג,ט) 'אבל אי אפשר לומר...'. – וכבר תרצו כן הראשונים ביזמא שם, עריטב"א ותורא"ש (ותו"י).

או"ח מג,ו – קושיותו מסתירת הסוגיות ביצה לג – ה, כבר הקשה הרשב"א בדף לג ותרץ.

או"ח סב,ו – כתב להסתפק במעביר מרה"י לרה"ר דרך מקום פטור, בתוך ג"ט סמוך לקרקע. וב'חדושי הר"ן' (שבת ת). נקט כדבר פשוט שחייב.

או"ח קיב,יג – נקט בסתם שהלכה כחכמים לענין תחומין בכלי עם מים. ובריטב"א ובמאירי בסוגיא (עירובין צז): כתבו במפורש להפך. אכן מדברי הרא"ש משמע שהלכה כחכמים אף לענין תחומין.

או"ח קכד וטהרות ז,ז – דן בטומאת כלים הנמצאים לחוש להם לטומאת מת, והקשה מהסוגיא בפסחים יט. וצ"ע שלא העיר כלום מדברי הרז"ה והראב"ד שם (בדף ג ברי"ף)

או"ח קלד לדף טו,ב ד"ה שם למפשט – כבר בארו הרמב"ן וש"ר במקום.

או"ח קלה בהערות במסכת מו"ק – כמה וכמה דברים שכתב שם, נידונו כבר בריטב"א במקומם.

או"ח קנו (דף רנג) – מש"כ בסוגיא בשבת צא. ומחלוקת הראשונים מפורשת היא שם (ומש"כ שאין לומר דמיירי בגרוגרת ממש – לכאורה ברמב"ן שם מפורש להפך).

או"ח מג,ג ר"ש המתיר סמיכת הקדרה בבקעת, אינו שייך לשיטתו הכללית במוקצה' – כבר תמה בבית ישי (טו) שבראשונים מפורש להפך.

יר"ד נו,ב – לא הביא מהר"ן שם מח: (וע"ש ביוס"ד).

ע' גם חזו"א יר"ד סב,כו (ובמובא ביוס"ד ע"ז טז).

קדשים קמא לד,ג – כתב דלא כהשטמ"ק זבחים עג אות ו, ולא הזכירו.

בכורות יח,ז – במה שצדד לפרש הסוגיא בתמורה יז: ד'דברי הכל' שאמר בר פדא היינו אף לר"א – כן פרש רבנו גרשום שם. תמורה לא,י – עיקר השאלה נידונה בשיטמ"ק במקום, ולא הזכירו.

פרה ג,ח – נקט שאין צריך בגדי כהונה בשחיטת פרה. ולכאורה בתו"י בסוגיא (יומא מב) מבואר להפך. (אם כי יש לתרץ בדוחק, שהתו"י לא דיבר למסקנא, עכ"פ צ"ע מדוע לא הזכיר הדבר. וע"ע קה"י מנחות א,ד).

פרה ז,יא-יב – נקט שהשחיטה עם הפרה פוסלת משום 'מלאכה', ולכן גם בשחט זו אחר זו. ובתו"י ותורא"ש (יומא מג). מובא שאין פסול אלא בשחט בבת אחת, בסכין ארוכה.

נגעים יג,ח – דן בחטאת העוף הבאה על הספק, אם נודע לאחר הזאה שהיא חייבת, האם היא נאכלת. והסיק מסברה שהיא מותרת, ולא הביא שכן משמע מדברי התוס' בכריתות כג: ובמקום אחר (או"ח קכד, לדף כח) הביא דברי התוס'.

דף כג

'אמר רב הונא אמר רב: הכל מודים שאם משך אחת והקריבה שהשניה מתה'. רש"י פרש אפילו הקריב האבודה, השניה מתה שדחאה בידים וגילה דעתו שלא איפכת לו ממנה. ורבנו גרשום (בע"ב) פרש שקונסים אותו שמתוך מפני שמשך מדעתו.

בכור ומעשר חלה עליהם קדושה אפילו קדם מומם ופטורים מן המתנות ועושים תמורה וכד', שלא כשאר הקדשים (עפ"י משנה חולין קל. בכורות יד.).

ד. הבאת בכור ומעשר מחו"ל – פירש רב חסדא שמחלוקת תנאים בדבר; לדברי רבי ישמעאל, וכך דעת סתם מתניתין, אין באים לכתחילה (דרשו מרק קדשיך. תוס' עפ"י הספרי), אבל אם באו תמימים – יקרבו. ולדברי רבי עקיבא אף בדיעבד אין מקבלים אותם להקרבה, שהוקשו בכור ומעשר בהמה (ע' בכורות נג) למעשר דגן. וכן אמרו על בן אנטיגנוס שהעלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו. וכן דעת המשנה בחלה (ד).

הרמב"ם (בכורות א,ה) פסק בבכור כרבי עקיבא. ומשמע מדבריו [כפי שגרסו ופרשו הראשונים] שבכור שנוול בחו"ל לא נתקדש מדאורייתא כלל (ע' בספר החינוך יח שצג; רשב"א ב"ק יב: דרכי משה יו"ד שיג). ואילו הראב"ד השיגו, וכן האריך הרמב"ן להוכיח שמתקדש מדין תורה אלא שנתמעט מהקרבה. וכן דעת הרשב"א (ח"א שלא תכוז) הר"ן (בתשובה ז) הרא"ש ועוד. וכ"פ בשלחן ערוך [וכתב בב"י ובכס"מ שגם דעת הרמב"ם כן היא, וגירסה מוטעית היא ברמב"ם. וע' בחדושי הגר"ח הלוי מעשר שני יד,א].

ולענין מעשר בהמה כתב הרמב"ם (בכורות ו,א) שנוהג בחו"ל. יש שפרשו אפילו להיקרב ודלא כרבי עקיבא (עפ"י לח"מ בכורות א,ה; תו"ט רפ"ט דבכורות; מנ"ח תנג. וע' חו"א בכורות כו,ב). ואולם הסמ"ג (עשה ריב) פסק כרבי עקיבא (וע"ע יד דוד ולקוטי הלכות בכורות נג; חו"א כו,ב; מנ"ח רפז, יח).

ה. ואכלת לפני ה'... מעשר דגןך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך –

רבי ישמעאל אומר: הקיש מעשר לבכור, מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר כן. רבי עקיבא אומר: ממקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה בכור וממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה בכור.

בן עזאי אומר: מה בכור אינו נאכל אלא לפני מן החומה אף מעשר כן [ולא בכל הרואה כבשילה].

אחרים אומרים: מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה, אף בכור שעברה שנתו.

כל התנאים מודים זה לזה לדינא, מלבד רבי ישמעאל ורבי עקיבא שחולקים בדין בכור שבא מחו"ל (עפ"י לקוטי הלכות).

דין בכור מעשר וביכורים ושאר קרבנות שלא בפני הבית – נתבאר במכות יט ובזבחים ס.

פרק רביעי; דפים כא – כב

לה. מה דינן של החטאות דלהלן?

א. ולד חטאת ותמורת חטאת.

ב. חטאת שעברה שנתה.

ג. חטאת הדחוייה מהקרבה.

ד. חטאת שקיבל דמה בשתי כוסות ואבדה אחת מהן.

א. ולד חטאת ותמורת חטאת – ימותו, בין שנתכפרו בעליהן בין שלא נתכפרו.

בחטאת ציבור – ע' לעיל טו.

דין ולד חטאת כשהקדישה והיא מעוברת – ע' להלן כה.

אודות איסור הקרבת תמורת חטאת – לעיל יז-יח.

ב. חטאת שעברה שנתה; אמר ריש לקיש: רואים אותה כאילו עומדת בבית הקברות (שאינן הנהן יכול ליתלנה ולשוחטה) ורועה, גם אם נתכפרו בעליה באחרת (כן מבואר בגמ'). והשיבו על דבריו ממשט משנתנו שמתה, ותרץ רבא שמדובר במשנה שאבדה.

לדברי התנא רבי שמעון (לעיל טז), חטאת שעברה שנתה – במיתה, אפילו לא אבדה [ולא אמר ריש לקיש אלא לדעת חכמים].

לפרש"י, למסקנא לא נתישבו דברי ריש לקיש עם המשנה ביומא כפי שפרשה רבי יוחנן, שמשמע שדינה במיתה, ורבא אכן אינו סובר כריש לקיש אלא נוקט שאם נתכפרו באחרת דינה במיתה [ואם לא כיפרו, תרעה עד שתסתאב ותימכר ויביא בדמיה אחרת]. ולפרוש התוס' רבא תרץ דברי ריש לקיש.

א. הרמב"ם (פסוה"מ ד, טז) פסק כריש לקיש. ויש שנראה מדבריהם שנוקטים כרבי שמעון שדינה

במיתה (ע' במאירי שבועות יא: ועוד. וי"ל שפרשו כרש"י ופסקו כרבא דבתראה הוא).

ב. לפרש"י, לריש לקיש אם עברה שנתה ואבדה, לדברי הכל דינה במיתה אפילו נמצאת קודם כפרה. ולפרוש התוס' (וכ"מ ברמב"ם), תלוי הדבר במחלוקת רבי וחכמים; לרבי במיתה ולחכמים תרעה, וכדלהלן.

ג. רש"י בפסחים (צז. ד"ה כאילו עומדת) כתב שלריש לקיש שעברה שנתה רועה, יפלו דמיה לנדבת קיץ המזבח. והתוס' שם חלקו והביאו מסוגיתנו שעד שלא נתכפר יביאו בדמיה אחרת (וכ"פ הרמב"ם. ושם רש"י מדבר כשנתכפרו כבר).

ג. מבואר במהלך הסוגיא שחטאת שנדחית מהקרבה – מתה. [לרבי שמעון – דוקא ביחיד, אבל בציבור לא שאין חטאת ציבור מתה, כגון אחד משעירי יום הכיפורים שמת בן זוגו – השני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. ורבי יהודה חולק. ע' יומא סב ולעיל טו].

לפרש"י, דין זה אינו תואם עם דינו של ריש לקיש, ולשיטתו דינה ברעיה ולא במיתה, כדין חטאת שעברה שנתה. ואילו לפרוש התוס' גם ריש לקיש מודה בדיחוי לפי שאינו ראוי להקרבה בכל הקרבנות, משא"כ עברה שנתה.

א. מדברי רש"י משמע שחטאת שנדחית אינה מתה אלא לאחר שנתכפרו בעליה באחרת. ואילו

מדברי הרמב"ם (מעוה"ק טו, ג) נראה להוכיח שדינה במיתה אפילו לא נתכפר, וכן יש לומר לפי

פירוש התוס' בסוגיא, שדחוי אינו דומה ל'עברה שנתה' (עפ"י מקדש דוד ק"א א, א).

ב. חטאת שנפלה בה מום קבוע, הגרז"ס בחדושי יצא לחדש שדינה במיתה כשנתכפר באחרת,

כדין חטאת דחוייה. ומה שהמשנה הצריכה אבידה עם המום – י"ל שזה דוקא במום עובר, אבל

מום קבוע א"צ איבוד.

ד. חטאת שקיבל דמה בכמה כוסות ואבדה אחת, נסתפק רב פפא [לפי 'איכא דאמרי'], למאן דאמר כוס עושה

חבירו שיריים (וכל הכוסות דינם להישפך ליסוד המזבח), שמא כיון שאין הכוס שאבדה ראויה להיזרק

הריהי דחוייה וכיון שנאבדה נפסל הזבח, או שמא אינה 'דחוייה' ואין אבידתה פוסלת [אבל למאן דאמר 'כוס

עושה חבירו דחוי' – אין ספק שנפסל]. כן פרש"י.

- א. ר"י מפרש שודאי אין החטאת נפסלת, והספק אינו אלא על הדם שאבד, האם הוא כדחוי ונפסל אם לאו. וכן משמע ברבנו גרשום (וכן צדד החו"א (לה,ה) לפרש שהספק האם חל בכוס דין 'נתכפרו בעלים', אבל שאר הובח לא נפסל).
- ב. לפרש"י יתכן שאין הספק כאן אלא לרבי אבל לחכמים אין הובח פסול, שאם כן אין זו 'כפרה' ואינה נחשבת אבודה בשעת כפרה לחול בה דין מיתה. וצריך עיון (עפ"י חו"א או"ה קכו,לו. ובתמורה לה,ה כתב שהספק גם אליבא דרבנן).
- ג. ביומא (נז:): אמר רב פפא שכשאי אפשר ליתן הדם הריהו דחוי. וצריך לומר שה'איכא דאמרי' שבכאן חולק על הסוגיא שם. וצ"ע (עפ"י חו"א לה,ה; או"ח קכו,לו).

דין חטאת שמתו בעליה ושאר דיני חטאות המתות, ביחוד ובציבור – לעיל טו – ית.

לו. חטאות המתות וחטאות שדינן ברעיה, האם עושות תמורה והאם יש בהן מעילה?

- מבואר במשנה שחטאת שאבדה ונתכפרו בעליה באחרת שדינה במיתה – אינה עושה תמורה, ולא נהנים ולא מועלים בה. אבל כשהיא רועה – עושה תמורה, ומועלים בה.
- א. לפרש"י (כאן ובגור כח: ובמנחות ד: ובמעילה ג) ור"ג (כאן) ותוס' (בגור כד), 'לא נהנין' – מדרבנן. ויש אומרים מדאוריתא אך בלא תורת מעילה (ע' בתשובות הר"ד י. וע"ע מקדש דוד יט,ט; ישועות מלכו יו"ד עא; פרי יצחק ח"ב לד; חדושי הנצי"ב כאן; אבן האול מעילה א,ו; קה"י חולין כב). ולענין תשלומי קרן להקדש – ע' במעילה י.
- ב. גם במעות חטאת שדינן לילך לים המלח, לא נהנים ולא מועלים בהם, כבחטאות המתות (עפ"י משנה גזיר כח: מעילה יא.).

דפים כא – כג

- לו. א. מהם פרטי ההלכות בחטאת שאבדה ובינתים הפרישו או הקריבו בעליה אחרת, ונמצאת? ב. מה דין המפריש מעות לחטאתו ואבדו, ולבסוף נמצאו?

- א. חטאת שאבדה וכיפרו בעליה באחרת ואח"כ נמצאת הראשונה; בין שנמצאת תמימה בין בעלת מום – דינה במיתה.
- נמצאת לאחר ששחטו חטאת אחרת קודם שנוזק דמה; נסתפק רב פפא [לפי פירוש אחד] האם נחשבת כנמצאת לאחר כפרה הואיל וכבר נתקבל דמה ועומד ליזרק כזרוק דמי, או שמא דינה כנמצאת קודם כפרה וכדלהלן. תיקו.
- נמצאת לאחר שהפרישו אחרת ועדיין לא נתכפרו והרי שתייהן עומדות – מביא אחת מהן (כדלעיל טו.). והשניה – לדברי רבי תמות ולדברי חכמים רועה. ונחלקו אמוראים בשם רב בבאור מחלוקתם; – רב הונא אמר: אם משך אחת והקריבה ללא שנמלך מקודם בבית דין – לדברי הכל השניה מתה (שבזה שמשך מדעתו דחה האחרת בידיים, ואפילו הנשאת היא זו שלא אבדה. רש"י. ור"ג כתב משום קנס, על שעשה מדעתו). לא נחלקו אלא בבא לימלך; רבי סבר אומרים לו להתכפר בשניה, והראשונה שאבדה ונמצאה תמות. וחכמים סוברים עשו תקנה בקדשים ואומרים לו להתכפר באבודה, והשניה תרעה.